

Lausuntopyyntö 21.7.2017, hankenumero STM063:00/2017

Luonnos hallituksen esityksestä laiksi työttömyysturvalain 14 luvun 3a, 3c ja 3d §:ien muuttamisesta

Esitysluonnos liittyy hallituksen maakuntauudistusta koskevien esityksien kokonaisuuteen ja sen tavoitteena on ratkaista maakuntauudistuksesta seuraavat muutostarpeet pitkään työmarkkinatukea saaneen nyt kotikunnalle kuuluvan työmarkkinatuen rahoitusvastuun osalta.

Vates-säätiön lausunnon näkökulma on vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden työllistymisen tukeminen perustuen henkilön omiin voimavaroihin ja työkykyyn.

Lakiluonnosta on vaikea arvioida, koska kokonaisuuteen liittyvien muiden lakien valmistelu on vielä kesken. Tavoitteena tulee kuitenkin olla, että käynnissä olevat lainvalmisteluhankkeet muodostavat toimivan kokonaisuuden, jossa kunnan tarjoamat työllisyyttä edistävät palvelut ja niihin kertynyt osaaminen myös osatyökykyisille ja vammaisille henkilöille tunnistetaan.

Kunnat tulevat tarjoamaan nykyisenkaltaisia työllisyyspalveluita myös maakuntauudistuksen jälkeenkin. Moniammatillisen yhteistyön tarve ei tule poistumaan ja työllistymistä edistävää monialaista yhteispalvelua (TYP) tarvitaan jatkossakin. Kun TYP-lain säännökset ehdotetaan kumottavaksi ja sote-palvelut ovat kokonaisuudessaan siirtymässä maakuntiin, on luotu vaikutelma, että kuntien työllisyyttä edistävillä palveluilla ei uudistusten jälkeen olisi tarvetta. Esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan paikkoja tulee jatkossakin olla kunnissa edellyttäen, että kuntouttavassa työtoiminnassa olevien kuntouttavan jakson aikaisen tuen tarve on järjestetty sosiaali- ja terveystalouksista.

Nykyisessä mallissa, jossa sote-palvelut ovat osa kuntaa, kunnilla on paljon suoria vaikutusmahdollisuuksia ja palveluja työttömyyden problematiikkaan, myös osatyökykyisille henkilöille. Kun sosiaali- ja terveystalouksista siirtyvät maakuntiin, kunnat menettävät keskeiset väliin vaikuttaa vaikeimmin työllistettävien so. kaukana työmarkkinoilta olevien maksuosuuteen.

Kuntien taloudelliset panostukset, kasvanut osaaminen ja työllisyyttä edistävät palvelut tulee ottaa huomioon työllisyydenhoidon uudelleenjärjestelyissä siten, että kunnilla on jatkossa mahdollisuus sopia maakunnan kanssa vastuista ja velvoitteista.

Kunnille jää kuntalain mukaisesti vahva hyvinvoinnin edistämisen tehtävä. Elinvoiman edistämisen keskiössä on työllisyyden hoito. Kunnilla ei kuitenkaan maakuntauudistuksen jälkeen ole riittäviä keinoja osallistua vaikeimmin työllistyvän asiakasryhmän palveluprosessiin, ellei sitä määritellä riittävän konkreettisesti lainsäädännössä. Erilaisten aktivointitoimien ja työllisyyden edistämiseen liittyvien monien palvelujen avulla kunnilla on mahdollisuus vaikuttaa työmarkkinatuen rahoitusosuutensa lisäksi myös oman alueensa elinvoimaisuuteen sekä kuntalaisten hyvinvointiin.

Kun kunnilla on mahdollisuus ja kannustin hoitaa työllisyyttä, myös työmarkkinatuen osittainen rahoitusvastuu kunnille on perusteltu. Tämä edellyttää kuitenkin myös työmarkkinatuen kehittämistä niin, että sitä voidaan jatkossa entistä joustavammin käyttää aktiivoinnin välineenä.

Kunnilla on paikallistoimijoina paras tuntemus oman alueensa tarjoamista työllistymismahdollisuuksista ja -tarpeista ja mahdollisuus yhdistää työt ja sen tekijät. Paikallistasolla tunnetaan alueen omat vahvuudet sekä myös tarpeet ja pystytään tekemään ketterästi päätöksiä. Kunnat tekevät paikallistasolla laajaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja esimerkiksi toiminnasta kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on saatu hyviä kokemuksia. Olisi tarpeen luoda rahoitusmekanismi, joka mahdollistaa ja turvaa tämän kaltaisen monialaisen yhteistyön.

Helsingissä 21. päivänä syyskuuta 2017

Jaana Pakarinen
Säätiön johtaja